

Поведінка журналістів у кризових/військових ситуаціях

Аналіз прикладів із практики України:

Справа V: Voxpot та Центральне телебачення/Макарів

Джерела:

Відео: <https://www.youtube.com/watch?v=5seJdhe4Rvc>

Звіт: https://www.voxpot.cz/zaciname-to-tu-cistit-od-tech-fasistu-tech-hovad-reportaz-z-destabilni-fronty-mezi-okupanty-a-obrancii-ukrajiny/?fbclid=IwAR0bDsOSStQf3MyUzRv7ixH2a70XLJasb0HMeva3LZ3_uWV2iO06NxaVwRMg

Воєнна ситуація: <https://understandingwar.org/background/russian-offensive-campaign-assessment-march-3>

Карта розміщення: https://militaryland.net/wp-content/uploads/2022/03/day_08_b_Northern-frontline.png

Група із чотирьох журналістів в'їхала на цивільному автомобілі до міста Макарів, де вже кілька днів точаться бої. Невідомо, чи був на автомобілі напис "PRESS". Макаров знаходиться на головній осі наступу сил РФ для оточення Києва із західного боку. Це центр тяжкості атаки РФ і, відповідно, оборони України.

Група підійшла до міста Макарів з півдня і вже була попереджена про небезпеку подальшого пересування військовими на контрольно-пропускному пункті на мосту через річку Здвиж (3 км до фронту). На північній околиці міста команда пройшла повз українську позицію. З українськими солдатами вони погодили місце призначення поїздки: Бородянка, в 20 км, яка захоплена російськими військами. Солдати лиш сказали журналістам – нехай щастить!

За межами міста група під'їхала до позиції росіян і була негайно обстріляна з гвинтівок на відстані близько 100 метрів. Вони намагались ухилитись, давши задній хід. Приблизно за 400 метрів обстріл припинився, оскільки український бронетранспортер виїхав на лінію вогню та прикрив цивільну машину, щоб вона могла безпечно продовжити відхід. У міру просування автомобіля були чутні постріли з близької відстані (50-100 метрів) з боку сил УКР, які оборонялись. За словами журналістів, автомобіль був підбитий пострілом у бік водія. Постраждалих немає.

Оцінка

Під час припинення вогню група виїхала з української позиції прямо на позиції основних ударних сил РФ. Метою російських сил, очевидно, не було знищення транспортного засобу, а відправлення його назад. Відстань і наявне озброєння дозволили б знищити автомобіль. Під час відступу сили української сторони надали вогневу підтримку і бій був відновлений. Охорона з боку українських військових могла бути здійснена лише тому, що команда раніше списалася із захисниками, і таким чином вони були в курсі всього, що відбувається. Якби вони цього не зробили, або якби

розрив у часі був надто великий, команда журналістів могла б опинитися між фронтами. Тут не може бути зроблено жодних заяв про застосування або ефект маркування преси.

Висновок

Перебуваючи у зоні бойових дій, журналіст має знати позиції та напрями наступу задіяних сил. Це може бути зроблено за допомогою досліджень чи домовленостей на місцях. У жодному разі не можна переходити безпосередньо на позицію без попередньої консультації. Цій команді дуже пощастило, що вона залишилася живою. Потрібно чітко розуміти, що у цій ситуації команда журналістів втратила свою "нейтральну/об'єктивну" роль. З одного боку, тому що вона наближалася до позиції РФ із позиції України і, таким чином, у принципі, вважається ворожою. З іншого боку, тому що перестрілка між силами України та РФ, ймовірно, розпочалася через поведінку цієї команди.

Послання на майбутнє

1. на кожному пройденому контрольному пункті слід комунікувати з військовими. Зокрема, дізнаватися, що знаходиться далі та запам'ятати зворотній шлях.
2. кожен, хто подорожує у зоні бойових дій, повинен знати тактичну ситуацію (understandingwar.org, militaryland.net).
3. ніколи не їдьте поміж фронтами. НІКОЛИ!

Загальні відомості:

Достовірні джерела щодо тактичної ситуації в Україні:

Understandingwar.org (англ., щоденне оновлення, *великий обсяг тексту, дуже точна, *неточна карта)

Militaryland.net (англійською мовою, щоденне оновлення, приблизний огляд у тексті, дуже точні карти кожного регіону)